

İSTİRAHAT RAPORUNDA ÖDENEN İŞ GÖREMEZLİK ÖDENEĞİNİN HESAPLANMASINDA DEĞİŞİKLİK

Hamit TIRYAKI

Avukat, Em. İş Başmüfettişi

tiryakidanismanlik@gmail.com

ÖZET

2021/Nisan ayında yapılan değişikliklerle; analık ve hastalık halinde verilecek ödeneklerin veya bağlanacak gelirlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, iş göremezliğin başladığı tarihten önceki on iki aydaki SGK' ya bildirilen prime esas kazançlar toplamının, bu kazançlara esas prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanacaktır. İş göremezliğin başladığı tarihten önceki son bir yıl içerisinde 180 günden az kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş ise hastalık ve analık halinde ödeneğe esas tutulacak günlük kazanç, iş göremezliğin başladığı tarihteki günlük prime esas kazanç alt sınırının iki katını geçemeyecektir.

Anahtar kelimeler: İş göremezlik, günlük kazanç, analık ve hastalık.

1. GİRİŞ

2021 Nisan ayında 5510 sayılı Kanununun 17 nci maddesinde değişiklik yapılmıştır: Değişikliğin gerekçesine baktığımızda “Geçici iş göremezlik ödeneği hesaplanırken, ödeneğe esas kazanç sigortalının son 3 aydaki ortalama kazancına göre belirlenmektedir. Sahte sigortalılık yapılarak ve ödeneğe esas kazanç ilgili üç aylık dönemde daha yüksek gösterilerek yüksek geçici iş göremezlik ödenekleri alınabilmektedir. Düzenleme ile hastalık ve analık sigortasından ödenecek olan geçici iş göremezlik ödeneğine esas günlük kazancın hesabında dikkate alınan üç aylık dönemin on iki aya çıkarılması ve belirli bir prim ödeme gün sayısı

*şartını sağlamayan sigortalılara ödenek tutarında üst limit belirlenmesi suretiyle fazla ödenek ödenmesinin engellenmesi*¹” ifadelerine yer verildiğini görüyoruz.

Değişikliği yapan 7316 sayılı Kanunla (Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun) ilgili değerlendirmeler genelde olumsuzdur: Çok istisnai olarak gündeme gelen sahte sigortalılık olaylarının gerekçe gösterilerek 180 günden az prim gün sayısı olanların hastalık ve analık geçici iş göremezlik ödeneklerine prime esas kazanç alt sınırının (asgari ücretin) iki katını geçemeyeceği şeklinde üst sınır getirilmesinin isabetli olmadığı değerlendirilmektedir².

İşgöremezlik ödeneğinin hesaplanmasına ilişkin değişiklikler makalemizin konusunu oluşturmaktadır.

2. İŞGÖREMEZLİK ÖDENEĞİNDE GÜNLÜK KAZANÇIN HESAPLANMASI

İş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan haklardan biri de geçici/sürekli iş göremezlik gelirdir. Usulüne uygun bir şekilde istirahat raporu alınmışsa sigortalıya üçüncü günden sonrası için geçici iş göremezlik ödeneği verilir.

7316 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce;

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 17'nci maddesine göre; iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinde verilecek ödeneklerin veya bağlanacak gelirlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç,

İş kazasının veya doğumun olduğu tarihten,

Meslek hastalığı veya hastalık halinde ise iş göremezliğin başladığı tarihten,

Önceki oniki aydaki son üç aya ait prime esas kazançlar toplamının, bu kazançlara esas prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanmaktaydı.

Kanunla yapılan düzenleme sonrasında;

İş kazası, meslek hastalığı hallerinde verilecek ödeneklerin veya bağlanacak gelirlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç; iş kazasının olduğu, meslek hastalığında ise iş göremezliğin başladığı tarihten önceki **oniki aydaki son üç ay içinde**;

¹ <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss254.pdf>

² Celal ÖZCAN, Dünya Gazetesi, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/sosyal-guvenlikte-iki-onemli-degisiklik-yolda/617334>

Analık ve hastalık hallerinde verilecek ödeneklerin veya bağlanacak gelirlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç iş göremezliğin başladığı tarihten önceki **oniki aydaki** (buradaki son üç ay ibaresi kaldırılmıştır)

Hesaplanacak prime esas kazançlar toplamının, bu kazançlara esas prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanmaya başlamıştır.

Kısaca iş kazası ve meslek hastalığında eskiden olduğu gibi son üç aya bakılırken, hastalık ve analıkta son bir yıla bakılmaktadır.

Ancak, iş göremezliğin başladığı tarihten önceki son bir yıl içerisinde 180 günden az kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olanlara **hastalık ve analık halinde** ödeneğe esas tutulacak günlük kazanç, iş göremezliğin başladığı tarihteki günlük prime esas kazanç alt sınırının iki katını geçemeyecektir.

Konuyla ilgili olarak SGK'nın 2021/13 sayılı Genelgesi yayınlanmış, değişikliği açıklayıcı örneklere yer verilmiştir:

19.04.2021-05.05.2021 tarihleri arasında hastalık vaka türünde istirahat raporu düzenlenen sigortalının iş göremezlik ödeneği aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

AYLAR	GÜN	KAZANÇ (TL)
2021-3	20	4.800
2021-2	10	2.400
2021-1	30	7.200
2020-12	10	1.920
2020-11	30	5.760
2020-10	30	5.760
2020-9	20	3.840
2020-8	30	5.760
2020-7	30	5.760
2020-6	30	5.760
2020-5	10	1.920
2020-4	30	5.760

Yukarıdaki örnekte son 12 aydaki gün sayısı 280, kazanç toplamı da 56.640'dır. Buna göre ödeneğe esas günlük kazancı $56.640/280=202,29$ TL olacaktır.

01.04.2021-10.04.2021 tarihleri arasında hastalık vaka türünde istirahat raporu alan özel sektör sigortalısının geçici iş göremezlik ödeneğine esas günlük kazancı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

AYLAR	GÜN	KAZANÇ (TL)
2021-3	30	5.700
2021-2	15	2.850
2021-1	10	1.900

Buna göre ödeneğe esas günlük kazancı $10.450/55 = 190$ TL olacaktır.

01.11.2020 tarihinde özel sektörde çalışmaya başlayan ve 01.04.2021 tarihinde analık doğum öncesi (32. Hafta) istirahatine ayrılan sigortalının son bir yılda bildirilen prim ödeme gün sayısı 150'dir. Sigortalının iş göremezliğinin başladığı tarihten önceki on iki ayda bildirilen kazanç bilgilerine aşağıda yer verilmiştir.

AYLAR	GÜN	KAZANÇ (TL)
2021-3	30	9.600
2021-2	30	9.600
2021-1	30	9.600
2020-12	30	8.500
2020-11	30	8.500

Bu sigortalının ödeneğe esas günlük kazancı $45.800/150 = 305,33$ TL'dir.

Ancak, sigortalının son bir yıldaki gün sayısı 180 günden az olduğundan ve hesaplanan ödeneğe esas kazanç tutarı 2021 yılı prime esas kazanç altı sınırı olan 119,25 TL'nin iki katından ($119,25 \times 2=238,50$) fazla olduğundan, ödeneğe esas günlük kazanç, 238,50 TL olarak esas alınacaktır.

22 Nisan 2021 tarihi ve sonrasında analık ve hastalık halleri nedeniyle ödeneğe hak kazanılmış istirahat raporlarına ödenecek olan geçici iş göremezlik ödeneğinin hesaplanmasında yukarıda belirtilen hükümler uygulanmaya başlamıştır.

3. SONUÇ

İş göremezlik ödeneğinin hesabında değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliğe göre; analık ve hastalık halinde verilecek ödeneklerin veya bağlanacak gelirlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, iş göremezliğin başladığı tarihten önceki on iki aydaki SGK'ya bildirilen prime esas kazançlar toplamının, bu kazançlara esas prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanacaktır. Ancak, iş göremezliğin başladığı tarihten önceki son bir yıl içerisinde 180 günden az kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olanlara hastalık ve analık halinde ödeneğe esas tutulacak günlük kazanç, iş göremezliğin başladığı tarihteki günlük prime esas kazanç alt sınırının iki katını geçemeyecektir.

KAYNAKÇA

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu.
- SGK'nın 2021/13 sayılı Genelgesi.
- Celal ÖZCAN, Dünya Gazetesi.